

6. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент) // Відомості Верховної Ради України , 2019, № 40, ст. 212.

Остудімов Богдан Анатолійович
аспірант кафедри конституційного
права та прав людини
Національної академії внутрішніх
справ

ЗНАЧЕННЯ ООН, НАТО ТА ІНШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ І СТАЛОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ

Активізація процесів глобалізації та євроінтеграції, поряд із збройними конфліктами у сучасному світі, зумовлюю потребу підвищення ефективності сучасної системи міжнародної безпеки, протидії гібридним викликам і загрозам тощо. Вони відбуваються на універсальному, транснаціональному, регіональному, наднаціональному та інших рівнях, безпосередньо стосуються енергетичної галузі. Безумовно, протягом тривалого часу відзначалась співпраця держав, решти уповноважених суб'єктів у напрямі розробки і прийняття міжнародних енергетичних стандартів, створення і забезпечення функціонування міжнародних організацій загальної і спеціальної компетенції. Наприклад, завдяки ООН та її спеціалізованим установам, зокрема, МАГАТЕ, ФАО, ІКАО, ВМО, ВООЗ, ЮНЕСКО, ПРООН, ЮНІДО і т.д., в останні десятиліття держави звернули увагу на проблеми, пов'язані з негативними наслідками використання традиційних джерел енергії для навколишнього середовища, нестабільність будь-яких економічних систем, що базуються на експлуатації викопних енергоресурсів. Завдяки цьому переважна більшість країн продемонструвала готовність не тільки декларувати свої конструктивні наміри щодо енергетичного переходу, але й взяти на себе реальні зобов'язання [1].

Слід підкреслити важливе значення глобального масштабу проголошених резолюцією ГА ООН від 25 вересня 2015 р. № 70/1 Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та очікувані результати їх адаптації. З-поміж

задекларованих Цілей сталого розвитку виділимо, насамперед, цілі 7 «забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх»; 11 «забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів»; 12 «забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва»; 14 «збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку» та ін. [2]. Безумовно, їх реалізація на національному рівні, включаючи Україну, має певну специфіку, базується на відповідних нормативно-правових актах, Національних доповідях та існуючих організаційних, інституційних, фінансових та інших умовах.

На наш погляд, все ж таки ініціативи ООН у сфері енергетики, включаючи фінансові, не гарантують належною мірою енергетичну безпеку у сучасному світі, окремих його регіонах, континентах. Йдеться, зокрема, про енергетичний тероризм, енергетичні війни, руйнування об'єктів критичної інфраструктури, виснаження природних ресурсів та їх забруднення, енергетичні та економічні кризи тощо.

Відповідно були створені профільні міжнародні організації спеціальної компетенції, а саме Міжнародне енергетичне агентство (МЕА – Nuclear Energy Agency, NEA) у рамках [Організації економічного співробітництва та розвитку](#) (ОЕСР), Міжнародне агентство з відновлювальних джерел енергії (IRENA), Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК) та ін.

Водночас, не варто применшувати значення таких міжнародних інституцій як Організація Північноатлантичного Договору (НАТО), Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), а також наднаціонального утворення – Європейський Союз. Так, не дивлячись на те, що НАТО – військово-політична міжнародна організація, енергетична складова безпеки стала вагомим для країн-членів і партнерів, згодом і самої організації. Цьому сприяли події початку 1990-х рр. ХХ ст., що кардинально змінили політичну, військову та економічну ситуацію у світі. світові й регіональні енергетичні кризи. Останнім часом НАТО відступає від питання виключного захисту інфраструктурних об'єктів і приділяє увагу ширшому

спектру питань енергетичної безпеки. У зв'язку з цим Альянс визначив три основні пріоритети, пов'язані з енергетичною безпекою:

1) підвищити стратегічну обізнаність союзників щодо наслідків розвитку енергетики для безпеки. Для цього 2010 р. було створено підрозділ енергетичної безпеки у відділі нових викликів безпеці в штаб-квартирі НАТО в Брюсселі, а також центр передового досвіду в Литві 2012 р. Союзники консультуються між собою та з державами-партнерами, обмінюються розвідданими та отримують поради від відповідних міжнародних організацій у цій сфері [3, с. 229-245; 4];

2) підтримка захисту критичної енергетичної інфраструктури, включаючи танкери та енергетичні об'єкти на морі. Така інфраструктура надзвичайно вразлива до нападів ворожих держав. Тому, навіть якщо передбачена відповідальність на національному рівні, НАТО намагається приділяти більше уваги захисту енергетичної інфраструктури;

3) НАТО надає пріоритет підвищенню енергоефективності в армії. Зменшивши споживання енергії військовими транспортними засобами та базами дислокації, союзники сподіваються зменшити залежність енергетичного сектору від обсягів енергопостачання. Для цього передбачається створення єдиних військових стандартів енергоефективних технологій [5 с. 214-221].

Сучасні загрози і виклики, включаючи сферу енергетики, вимагають удосконалення діяльності Альянсу задля забезпечення безпеки в галузях, які суттєво впливають на рівень обороноздатності держав-членів. Власне і відбувається трансформація політики безпеки міжнародних організацій, яка включає переорієнтацію (або доповнення) цілей їх діяльності, розширення набору методів і розвиток відповідної правової регламентації. Якщо раніше, говорячи про глобальну безпеку, думали лише про військово-політичну безпеку, то сьогодні вона включає також продовольчу, кліматичну, космічну, енергетичну, політичну та інформаційну безпеку [6, с. 224-242; 7, с. 774].

Нарешті, не можна не згадати про унікальний для сьогодення механізм забезпечення політики енергетичної безпеки у рамках Євросоюзу. Створено

комплексну багатоаспектну його договірну та інституційну основу, визначені конкретні перспективні стратегічні напрями реалізації. Основні складові енергетичної політики ЄС: 1) безпека 2) поставки, 3) конкурентоспроможність, 4) стала енергія – визнані стандартами і стратегічними векторами розвитку енергетичної політики, тому активно впроваджуються на наднаціональному рівні, а також на рівні держав-учасниць ЄС. Ці питання становлять предмет окремих наукових розвідок і дискусій, проте відзначимо, що Угода про асоціацію між Україною та ЄС [8] передбачила продовження співробітництва у сфері енергетики та енергоефективності, є основою адаптації законодавства України до законодавства ЄС, відповідних реформ в енергетичній та інших сферах.

Отже, процеси євроатлантичної інтеграції України зумовлюють системне і комплексне удосконалення національного енергетичного, екологічного та іншого законодавства, організації та діяльності уповноважених органів і посадових осіб, реалізацію міжнародно-правових стандартів у даній сфері, а також наявність дієвих гарантій енергетичної незалежності Української держави, енергетичної безпеки людини, громад, суспільства і держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бенедик Я.С. Роль міжнародних організацій системи ООН у сфері відновлюваної енергетики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2015. Вип. 34. Том 3 С. 122-126.
2. 17 Goals to Transform Our World. URL: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/>.
3. Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Процесуальна реалізація гарантій безпеки України та захисту її інтересів. *Право України*. 2021. № 1. С. 229-245
4. Кушнір А.В. Міжнародна політика забезпечення національної безпеки: енергетичний аспект. Житомир, 2022. 40 с.

5. Кононенко В.П., Новікова Л.В. Вплив регіональних збройних конфліктів на міжнародну екологічну безпеку. *Альманах міжнародного права*. 2020. № 24. С. 214-221.
6. Фоменко С. В. Спільна зовнішня і безпекова політика ЄС: від національних інтересів до спільних цінностей. *Збірник наукових праць НАДУ при Президентіві України*. 2015. Вип. 1. С. 224-242
7. Камінська Н., Муза О., Демиденко В. Глобальна енергетична політика: проблеми концептуалізації та інституціоналізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023, №4. С.771–775.
8. Association agreement [between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part \(2014\)](http://publications.europa.eu/resource/cellar/808d526a-7bd1-11ed-9887-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_1). URL: http://publications.europa.eu/resource/cellar/808d526a-7bd1-11ed-9887-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_1

Пічурін Микола Андрійович

студент заочної форми навчання групи І-КМ-4 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чижев Денис Анатолійович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ

ПРОЦЕС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Як свідчить світовий досвід, більшість країн світу визначають зовнішньополітичну діяльність як одну зі стратегічних засад політики національної безпеки. Зовнішньополітична діяльність країн світу спрямована на забезпечення ефективної реалізації національних інтересів на міжнародній арені (політичних, економічних, військових, соціально-культурних тощо), реалізацію ефективних політико-дипломатичних механізмів з метою створення умов для сталого економічного розвитку держави, захисту її суверенітету та державної незалежності. Тому зовнішньополітична діяльність